

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՆՔԱՆՈՒԱՆՑ

ՈՐ ԿԱԶՄՈՒԱԾ ԵՆ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒՆՆԵՐԷ

(ԳՐ. Է. ՀԱՅ.)

ՅՕԲԻՆԵՑ

ԵՐՈՒԱՆԴ Փ. ՎԱՐԵԿԵԱՆ

1914

ՏՊԱԳՐ. ԿԱՐԻՍ. Կ. Ա. ՊԱՐՍԱՆԵԱՆ
ՍԵՐԱՍՏԻՍ.

549
4-25

20 JUL 2010

19 202

493
154-44

549
L-25

ՀԱՌԳՐԻՄԱՆ

u w

ՀԱՆՔԱՆՈՒԱՆՑ

ՈՐ ԿԱԶՄՈՒԱԾ ԵՆ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒՆՆԵՐԷ

(Ֆր. և Հայ.)

ՅՕՐԻՆԵՐ

ԵՐՈՒԱՆԴ Փ. ՎԱՌԵԿԵԱՆ

1006
28570
~~1006~~
~~28570~~

1914

№ 5. ՏՊԱԳՐ. ԿԱՌԻՐԱ. Կ. Ա. ՊԱՐՍԱՍԵԱՆ
ՍԵՐԱՍԵՒՍ.

Հոսի

Քիմիայի և Բնական Վերականգնման Գրքեր
Դասեր

Հիշում

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ՈՂԲԱՅԵԱԼ ՄՕՐԵՂԲՕՐՍ
Սեբրակ Գ. Թաշնեանի
1874-1913

Յ Ա Ռ Ա Ջ Ա Բ Ա Ն

Ներկայ աշխատութիւնը մասամբ ծաղկաքաղ արտասպում մ'է մեր « Ընդարձակ Գիտական Բառարան Ստուգաբանական և Բազմալեզուական » անուն կիսա-ւարտ հսկայ գործէն:

Հանքաբանութիւնը (minéralogie) բոլորովին նոր զիտութիւն մ'ըլլալով իր բառադանձին մէջ որոշ տեղ մը կը գրաւէ յատուկ (անձանց, տեղեաց, և ին.) անունները:

Այս յատուկ անուններէ կազմեալ հանքաբանաց բառերը առանց բացատրութեան (իսպառ խոյս տալով թարգմանութենէ,) նոյնութեամբ ընդունած եմք. առկայ և այնպէս տառադարձական կանոնի տակ:

Եւրոպական յատուկ անունները գրեթէ գոյականներէ կազմուած ըլլալով, բանաւոր չէ թարգմանել յատուկ անուններէ կազմեալ սեւէ զիտական բառ. ինչպէս ըրած են Երբեմն Երեմեան, Լեւսինեան, Մէնէվիչեան, Լեւայլք. օրինակ տե՛ս biotite, fiorite և stéphanite.

Գործոյս ընթացքին մէջ մասնաւոր տառադարձական ցուցակներ դրած եմք իւրաքանչիւր տառազլխի վերեւ (նոյալիբաք միշտ այս շաւղով վարած.) հիմնուելով նախնեաց կանոնին, փոքր ինչ փոփոխմամբ և յաւելմամբ:

Գրքոյիս զուտ մասնագիտական գործ մ'ըլլալով իր մէջ կը բովանդակէ 700 ի չափ բառեր (առայթմ մատուցապէս 100 ը կասկածելի յատուկներ). որոց մեծագոյնը նորակերտք են: Ասոնց մէկ մասը ո՛չ Լուսինեանի և ո՛չ պատկերադարձ Նոր Լարուս (Nouveau

Larousse illustré. 7 հատոր) համայնագիտարանի մէջ
կը գտնուին:

Աւելորդ է ըսել թէ գործս անհամեմատ կերպով
օգտուած է Լուսինեանի երկհատոր բառարանի ճոխ
բառամթերքէն (գիտական). այսու հանդերձ՝ լաբիւ-
րինթոս մ'է բառակերտումի տեսակէտով:

Ստորև զրուած հեղինակներու գործածած այն
բառերը որ մեր գծած շաւղին կը համապատասխանէին
(բացի նախնեաց հետեւալ բառերէ. ակատ [agate],
յակինթ [hyacinthe] և տպագիրն [topaze], որ յու-
նորէնէ փոխառեալ են) ընդունեցինք զայն. հակառակ
պտրագային անկախօրէն նորը դարձնելով:

ԵՐՈՒԱՆԴ Փ. ՎԱՌԵԿԵԱՆ

1914 Ապրիլ 16, Սեբասիա.

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ե = Երեմեան (Հ. Սիմէոն). — Հանքարանութիւն,
Վենետիկ 1898

Լ = Լուսինեան (Գուրտն). — Բառգիրք Յրանսահայ,
2 հատոր, Փարիզ 1900 (A - H) — 1903 (I - Z)

Մ = Մէնէվիշեան (Հ. Գարրիէլ). — Հանքարանութիւն,
Վիեննա 1897

Ն = Նորայր (Բիւզանդացի). — Բառագիրք Գաղղ. -
Հայ., Կ. Պոլիս 1884

Ք = Քաջուհի (Հ. Մանուէլ). — Տարրարանութիւն,
3 հատոր, Վենետիկ 1870

Բ. Ն. բառ նախնեաց ? կասկածեալ յատուկ

ԲԱՌԳՐՔՈՅԿ ՀԱՆՔԱՆՈՒԱՆՑ

A = Ա (բառից վերջը՝ այ)

aa = ահա, ae = և (բառից սկիզբը), ai, ay = այ,
au, aü = աւ (ձայնաւորէ յառաջ), o (բաղաձայնէ
յառաջ), av, aw = աւ, auv = օվ

Abichite	աբիքսքար	— dite	տլաբոնդաքար
abriachanite	աբրիաքանա-	alalithe	ալալիւմ
	քար	alaskaite	ալասկայաքար
acacialithe	ակալիւմ	albertite	ալբերտաքար
achirite	աքիրաքար	alexandrite	ալեքսանդրա-
adamine	ադամիկ		քար
adamsite	ադամաքար	— rolite	ալեքսանդրալիւմ
adulaire	ադուլար Մ	algérite	ալգերաքար
aedelforse	կամ aedelforsite	algodonite	ալգոդոնաքար
	ա. éedelforsite	allemontite	ալլեմոնտաքար
aedélithe	եդելիւմ	alluaudite	ալլուօդաքար
agate	ակատ (բ. ն.)	almagra, re, almagro	ալ-
aiglithé	այգիլիւմ		մագրայ, ալմագրայ
alabandine	ալաբանդիկ	— rérite	ալմագրերաքար
— dique	ալաբանդակոն	almandin, ine	ալմանդիկ

ԾԱՆՈԹ. — Գործոյս մէջ այն հայերէն բառերու
առջև որ աղբիւր չէ զրուած՝ նորակերտներ են:

alnoeite ալնոէքար	aragonite, arragonite ա-
alstonite ալստոնէքար է	րագոնէքար Ե, Լ, Մ,
altaite ալտայէքար է	արրագոնէքար
amazonite ամազոնէքար է	araucarite արօկարաքար
andalousite անդալուսա-	arendalite արենդալաքար է
քար է	arvedsonite արֆուսէքար
andésine անդէսիկ	նաքար
—site անդէսաքար	aricite արիկաքար է
andréasbergite, andréolithe	arkansite արկանսաքար
անդրէասբերգէքար, ան-	arménite արմենաքար =
դրէալէմ	հայաքար
andrewsite անդրէսաքար	arminite ? արմինաքար
andromédite անդրոմէդա-	arquérite արկուէրաքար
քար է	astrakanite աստրականա-
anglésite անգլէսաքար	քար
angrite անգրաքար	atakamite ատակամաքար է
annabergite աննաբերգա-	—maite ատակամայաքար
քար	atlasite ատլասաքար է
annivite աննիւաքար	auerbachite աւեբաքար
antéros անտերոս	քար
antigorite անտիգորաքար	aumalite օմալաքար
antillite անտիլլաքար	autunite օտունաքար
antrimol the անտրիմալէմ	azorite ազորաքար
apjohnite ապյոհնաքար	

B = Բ

Babingtonite Բաբինգտոն-	baldissérite, bau. Բալդիս-
նաքար է	սէրաքար, Բոլիսսէրա-
bagratiomite Բագրատիոն-	քար
նաքար է	baltimorite Բալտիմորա-
baiérine, bay. Բայերիկ	քար է
baikalite Բայկալաքար	banilite Բամիլէմ
baikérite Բայկէրաքար	banatite Բանատաքար

banite Բանյաքար	քար
baretite Բալեհատաքար	berlinite Բերլինաքար է
barnhardite ? Բառնհարդա-	bernardinite Բերնարդինա-
քար	քար է
barrandite Բարրանդաքար	bérthierine Բերթիէրիկ է
barsowite Բարսովաքար	—rite Բերթիէրաքար է
barthélemite Բարթէլէմա-	berzélianite Բերզէլիանա-
քար	քար
bartholomite ? Բարթոլոմա-	—liite Բերդէլիքար
քար	—line Բերդէլիկ է
basiliite ? Բասիլիքար	—lithe Բերդէլէմ
bastite Բաստէքար	beudantine Բեւդանտիկ
bastnaesite Բաստնէսա-	—tite Բեւդանտաքար
քար	beustite Բեստաքար
bastonite Բաստոնաքար	biebérte Բիէբերաքար է
bathwillithe Բաթուիլլէմ	biharite Բիհարաքար
bauallithe Բաւալլէմ	bindheimite Բինդհէյմաքար
baudissérite ա. bald.	binnite Բիննաքար
banilite Բովէմ	biotine Բիոտիկ է
bauxite, beauxite Բօքսա-	—tite Բիտաքար: Ե և Լ
քար, Բէօքսաքար	կենսաքար (անդէպ թրդ.)
bayldonite Բայլդոնաքար	bischofite Բիշօֆաքար
beaumontite Բէօմոնտաքար	blakeite Բլեյկէքար
beauxite ա. bauxite	blöditte, bloeditte Բլօդիտ-
béchildithe Բեքիլլէմ	քար, Բլօդիտաքար
beegérite Բէէգէրաքար	blumenbachite Բլումենբա-
beffonite Բեֆոնաքար	քար
beilstein Բէյլստէյն	blumite Բլումաքար
bélajite Բելայաքար է	bobierrite Բոբիէրրաքար
beraunite Բերօնաքար	bodénite Բոդենաքար է
bérengeélite Բերենգէլլէմ	bogoslovskite ? Բոգոսլովս-
bergmannite Բերգմաննա-	կաքար

bokkevélithe բոկկեւելիէմ
boldérien բոլդերիէն
boliviane, bolivianite բո-
լիւիան, բոլիւիանաքար
— vite բոլիւիտքար
boltonite բոլտոնաքար Լ
bombiccite բոմբիկկաքար
bombite բոմբիտքար
bonsdorfite բոնսդորֆաքար
bordite բորդիտքար Լ
bordsite բորդսիտքար Լ
borickite բորիկկաքար
bornine բոռնիկ Լ
— nite բոռնաքար Լ
bosjémanite բոսյեմանաքար
bostonite ? Բոստոնաքար
boulangérite բուլանգերիտ-
քար Լ
bourboulithe բուրբուլիէմ
bournonite բուռնոնաքար Լ
bousdorffite բուսդորֆիտ-
քար
boussingaultite բուսսին-
դուլտաքար
bowénite բովէնաքար
bowlingite բովլինգաքար
brahinite բրահինաքար Լ
branchite բրանչաքար
brandisite բրանդիսաքար
brandtite բրանդտաքար
brasilité բրասիլաքար
braunite (Braun) ան. ան.

ծի) Sesquioxys de naturel
de manganèse (* բնական
միակիսաթթուուկ ման-
գանեսի) բրոնաքար
braunite (Braun) ան.
տեղւոյ) բրոնաքար
bravaisite բրուաւսաքար
breckite բրեկկաքար
breislakite բրէյակաքար
breithauptite բրէյթօպտա-
քար
breunérite բրեւներաքար
brévicite բրեւիկաքար
brewstérite բրեստերաքար
brewstérline, toline բրեստ-
տերլիկ, բրեստոլիկ
brochantite բրոքանտաքար
bromilite բրոմիլէմ
brongniartine բրոնգնիար-
տիկ
— tite բրոնզնիարտաքար
brookite բրուկաքար
brosite, brossite բրոսս-
քար Լ, բրոսսաքար
brucite բրուկաքար Լ
brushite բրուշաքար Լ
bucklandite բուկկլանդա-
քար
bunsénine բունսենիկ
— nite բունսենաքար Լ
bunsite ? բունսաքար
buratite բուրատաքար

burlingtonite բուրլինգտոն-
աքար Լ bustite բուստաքար
butsurite բուծուրաքար
bustamite բուստամաքար Լ bytownite բիտովնաքար

C (k, q) = Կ

ch = շ, sch (sh) = շ, tch, tsch = չ

Cabrérilite կաբրերաքար Լ catlinite կատլինաքար
caillite կայլաքար cavolinite կավոլինաքար
cajuélithe կայուելիէմ cérérilite, céristein, cérite
calavérite կալաւէրաքար կերերաքար, կերկաքար,
calédonite կալեդոնաքար Լ կերաքար
campan կամպան — rine կերիկ
canaanite կոնաանաքար cervantite կերուանտաքար
cancrinite կանկրինաքար Լ ceylanite, ceylonite կէյ-
candite կանդաքար լանաքար, կէյլոնաքար
canellite կանելլաքար Լ chabacite, basie, basine
cantalite կանտալաքար Լ ժաբակաքար, ժարասի,
cantonite կանտոնաքար Լ ժարասիկ
carchédaine կարչեդէն chalcédaine ժաղկեդէն Մ
cariuthine, thite կարին-
թիկ Լ, կարինթաքար Լ chamasite ժամասաքար
carménite կարմենաքար Լ chamosite ժամոսաքար
carnallite կառնալաքար chantonnite ժանտոննաքար
carnatite կառնատաքար chassignite ժասսիգնաքար
carolathine կարոլաթիկ Լ chatamite, thamite ժա-
carrare կարրար քար
carrollite կարրոլաքար chelmsfordite ժելմսֆոր-
castellite կաստէլաքար դաքար
castelnaudite կաստեկնո-
չաքար cherokine ժերոկիկ
catarinine կատարինիկ chessylithe ժեսսիլիէմ
— nite կատարինաքար Լ chesterlithe ժեստերիլիէմ
chiléite ժիլէքար

chilénite քիլենաքար	condurite, durrite կոն- դուրաքար, կոնդուրա- քար
chimborazite քիմբորազա- քար	confolensite ? կոնֆոլենսա- քար
chladnite քլադնաքար	conistonite կոնիստոնա- քար
christianite քրիստիանա- քար	coorongite կոռոնգաքար
christobalite քրիստոբալա- քար	copiapite կոպիապաքար
christophite քրիստոփաքար	coquimbite կոկուիմբաքար
churchillite քուլ-քիլլաքար	cordierite կորդիերաքար
cimolithe կիմովէմ	cornish-stone կոռնիշաքար
clarite կլարաքար	cornubianite կոռնուբիա- նաքար
clausthalite կլաւթալաքար	cornwallite կոռնուալլա- քար
cleavelandite կլէուէլան- դաքար	corsite կորսաքար
clévéite կլէւէքար	cosalite կոսալաքար
cliftonite կլիֆտոնաքար	cotunnite կոտուննաքար
clintonite կլինտոնաքար	couséranite, couz. կուսե- րանաքար
cluthalite կլութալէմ	— կուզերա- նաքար
cogolinite կոգոլինաքար	covellite կովէլլիկ
colombite, colum. կոլում- բաքար	crednérite կրեդնէրաքար
colorado կոլորադոյ	crichtonite կրիքտոնաքար
— doite կոլորադոյաքար	cronstedtite կրոնստեդտա- քար
commingtonite, cum. կոմ- մինգտոնաքար, կուժ- մինգտոնաքար	crookésite կրուկէսաքար
comptonite կոմպտոնա- քար	cyprite կիպրաքար

$$D = 7, dj = 8$$

Damourite դամուրա- քար

danaite դանայաքար	քար	descloizite Դեսկլոյզաքար
danburite Դանբուրաքար	Լ	devilline Դեւիլլիկ
danemorite, dann. դանե- մորաքար	Լ, դաննեմո- րաքար	dévonite Դեւոնաքար
daourite Դաուրաքար	Լ	dewalquite Դեւալկուաքար
darwinite Դարուինաքար	քար	dickinsonite Դիկինսոնա- քար
daubréite Դօբրէքար	—	dillnite Դիլլնաքար
— rélithe Դըրիէլէմ		docimite Դոկիմաքար
dauphinite ? Դօփինաքար		dolomie, mite Դոլումի Բ, Դոլումաքար
davidsonite Դաւիդսոնա- քար		domeykite ? Դոմէյկաքար
davreuxite Դաւրէքսա- քար		domite Դոմաքար
davyne Դաւիկ		dopplérite Դոպպլէրաքար
— vyte, vite Դաւաքար		dravite Դրաւաքար
dawsonia, nite Դաւսոն- նիոյ, դաւսոնաքար		ducktownite Դուկթաուն- նաքար
déssite Դէէսաքար	Լ	dudleyite Դուդլէյաքար
dégéroite Դեդերոյաքար	—	dufrénite Դուֆրենաքար
délafoosite Դելաֆոսսաքար	քար	— noysite Դոլֆրենոյսա- քար
delanouite Դելանուաքար	Լ	dumasite Դումասաքար
delessite Դելէսաքար		dumortiérite Դումորտիէ- րաքար
delphinite Դիլֆինաքար		duporthite Դուպորթաքար
demidofite, vite Դեմիդո- ֆաքար, դեմիդովաքար		durangite Դուրանգաքար
dernbachite Դերնբախա- քար		duxite Դուքսաքար

$$E = 6, 7$$

e (բառից վերջը տնվարկի) = 4 (բառից սկիզբը բա-
ցի i [y] ձայնաւորէ յառաջ և երկու բաղա-
ձայնի միջև), 5 (ուէ ձայնաւորէ յառաջ

և ետք. ևս j գրէ յառաջ)

ae = ե (բառից սկիզբը), ee = է է, ei, ej, ey = էյ,
eu, ev, ew = էւ

Édelforsite, aedelforse, eitlandite էյտլանդաքար
site, édelforse եդելֆոր- ékebergite եկեբերգաքար
սաքար, եդելֆորս éliasite էլիասաքար և
édinite եդինեաքար և enceladite ենկելադաքար
edwardsite եդուարդսա- engelhardtite ենդելհարդա-
քար
égérane եգերան epsomite եպսոմաքար և
ehlite էհլաքար erdmannite էրդմաննաքար
ehrenbergite էհրենբերգա- érinite էրինաքար
քար

F = ֆ, ff = փ

Fahlunite ֆահլունաքար floridite ֆլորիդաքար
fairfieldite ֆայրֆիլդա- forstérite ֆորստերաքար
քար franklinite ֆրանկլինաքար
famatinitite ֆամատինաքար freibergite ֆրէյբերգաքար
fassaite ֆասսայաքար freieslebenite ֆրէյսլեբերկ-
faujasite ֆոյասաքար նաքար
fayalite ֆայալաքար friedélite ֆրիէդելաքար
fichtélite ֆիքտելաքար frieséite ? ֆրիէսեքար
ficinite ֆիկինաքար frugardite ֆրուգարդաքար
fiorite ֆիորաքար : և ծաղ- fuchsité ֆուքսաքար
կեան, Մ ծաղկեքար funkite ֆունկաքար
(անդէպ թրգ. ք)

G = Գ

Gadolinite գադոլինա- քար և, Բ

gahnite գահնաքար glaubérite գլաւերաքար
garamantite գարամանտա- gmelinite գմելինաքար և
քար goethite գոէթաքար
gay-lussite գայլուսսաքար goslarite գոսլարաքար և
gédanite գեդանաքար grahamite գրահամաքար
gèdrite գեդրաքար greenlandite, groen. գրէ-
gehlénite գեհլենաքար նլանդաքար, գրոէնլան-
gérhardtite գերհարդա- դաքար և
քար greenockite գրէէնոկլաքար
gersdorffite ? գերսդորֆա- grégorite գրէգորաքար և
քար grorolite գրորոլէմ
gieseckite գիէսեկլաքար grünaute գրունաքար
gilbertite գիլբերտաքար և guadalcazarite ? գուալալ-
giobértite գիորբերտաքար և կադարաքար և
giovanite գիովանաքար guanajuatite ? գուանայու-
glageon գլագէոն առաքար
glasérite գլասերաքար և guéjarite գուէյարաքար

H = չ

ch = չ, ph (ff) = փ, sch, sh = չ, tch,
tsch = չ, th = փ

Haidingerite հայդինգե- լաքար
րաքար haityne հաւիկ
halloysite հալլոյսաքար hayésine հայեսիկ
hampshirite համպշիրաքար haytorite հայտորաքար
harzburgite հարզբուրգա- hebronite հեբրոնաքար
քար henryite հենրիքար
hatchettine, tolite հաչետ- hérapathite հերապաթա-
աիկ, հաչետապլէմ քար և
hauérite հաւերաքար hercynite ? հերկինաքար և
hautefeuilleite ? հաւեֆիւլ- hermannite հերմաննաքար

— nolite հերմանալէմ humboldtite հոլմբոլդտի-
hermésite հերմեսաքար Լ վէմ
herschélite հերշէլաքար — tine հոլմբոլդտիկ
hiddénite հիդդենաքար — tite հոլմբոլդտաքար
hiératite հիէրատաքար humite հումաքար
hisingérite հիսինգերաքար huntérite ? հոլնտերաքար
hitchcockite ? հիչկոկհա- hureaulite հուրէօլէմ
քար hyacinthe, jacinthe յա-
howardite հովարդաքար կինթ (բ. ն.) Լ, Ն
huantajaite, yte հուան- hyacinthine յակինթիկ
տայաքար

$$I(y) = h$$

ai (aj, ay) = այ, ei (ej, ey) = էյ, iv,
iw = իւ, oi (oy) = ոյ

Idrialithe, idriatine իդ- ischélite իշէլաքար
րիալէմ, իդրիատիկ isérine իսերիկ
iglésiasite իգլէսիասաքար Լ — rite իսերաքար
ilménite իլմենաքար Լ itabirite ? իտաբիրաքար
ilvaite իլուայաքար - ite, - yte (արմ. - lite),
indianaite ? ինդիանայաքար - ա - քար Ե, Լ, Մ, Ն, Բ
— nite ? ինդիանաքար iwaarite իւահարաքար

$$J = \beta$$

aj (ai, ay) = այ, dj = ճ, ej (ei, ey) = էյ

Jacinthe ա. hyacinthe johannite յոհաննաքար
jalpaite յալպայաքար Լ johnite յոհնաքար
jamesonite յամսոնաքար Լ johnstonite յոհնստոնաքար

$$K(c, q) = 4$$

Kaolin, nite կաոլին, տաքար, կերսանտոն
կաոլինաքար kiesérite կիէսերաքար
kapnicite կապնիկաքար kilbrickénite կիլբրիկէնա-
— nite կապնաքար քար
karélinite կարէլինաքար kimberlite կիմբերլաքար
kénite կենաքար klaprothine, thite կլոպ-
kerrite ? կերրաքար րոթիկ, կրապրոթաքար
kersantite, ton կերսան- krémersite կրեմերսաքար

$$L = l(q)$$

Labrador, rite լաբրա- limburgite լիմբուրգաքար Լ
դոր Մ, լաբրադորաքար linarite լինարաքար
Ե, Լ, Մ, Բ linnéite լիննէքար
lanarkite լանարկաքար - lite, - lithe, - o - lite,
laumonite, tite լամոնա- - o - lithe (արմ. յուն.
քար, լամոնտաքար lithos վէմ, քար), -ա -
laurionite ? լօրիոնաքար վէմ Լ
lavagna, ne լաւագնայ livingstonite լիւինգստո-
leadhillite լէադհիլաքար նաքար
léélite լէէլէմ loellingite լոէլլինգաքար
lèmanite լէմանաքար Լ lollingite լոլլինգաքար
léonhardite լէոնհարդաքար lucullite ? լուկուլաքար
léopoldite լէոպոլդաքար Լ ludwigite լուդուիգաքար
leutrite լէւտրաքար luna լունայ
lévyne լէւիկ hunnite լուննաքար
lherzolithe լէհրզալէմ lutécite լուտէկաքար
libéthénite լիբէթենաքար Լ lydite լիդաքար
liébigite լիէբիգաքար lyellite ? լիէլլաքար
ligurite լիգուրաքար

$$M = U$$

Macluréite, rite ? մակ- misénite միսենաքար
լուրեքար, մակլուրաքար moldavite, wite մոլդավա-
mallardite մալլարդաքար քար
mancinite մանկինաքար montbrasite մոնտեբրա-
marceline մարսելիկ սաքար
marmatite մարմատաքար և montmartrite մոնտմարտը-
matlockite մատլոկլաքար րաքար
mauléonite մուլէոնաքար mon'morillonite մոնամո-
navellite մուսկլաքար րիլլոնաքար
medjidite ? մեճիդաքար monzonite ? մոնզոնաքար
menacanite մենականաքար mosandrite մոսանդրաքար
mendipite մենդիպաքար moscovite, mus. մոսկո-
menilite մենիլէմ վաքար և, մուսկովաքար
michaélite միքաէլաքար moya մոյայ
michaelsonite միքաէլսոնա- mysorine միսորիկ և
քար

N = ն

Nadorite նադորաքար névianskite նեւիանսկաքար
nagyagite նազագաքար newjanskite ? նեւյանսկա-
namaqualite նամակուալա- քար
քար
nantokite նանտոկաքար newportite ? նեւպորտաքար
napoléonite նապոլէոնա- newtonite նեւտոնաքար
քար
naxias, naxium նաքսիաս, niccolo նիկկոլայ
նաքսին nontronite նոնտրոնաքար և
nertschinskite, nertsch. ? ներշիսկաքար
նեւքիւսկաքար nouméite նումէաքար
neukirchite ? նեւկիրքաքար

O = 0 (բառից վերջը ոյ)

oi, oy = ոյ, oo, ou (u, ü, [v, w]) = ու,
ov, ow = ով

Obsidiane, dienne որ- oravitzite ? որավիցաքար
օիդիան, որսիդեան ortlérite որտլերաքար
oisanite ոյսանաքար ousalite, ur. ուսալաքար և

P = փ, ph = փ

Pajsbergite պայսբերդա- plombiérte ? պլոմբիէրա-
քար և քար և կապարաքար (շը-
pargasite պարգասաքար փոթ թրգ.)
parian պարիան porpezite պորպեզաքար
parisite պարիսաքար portlandstone պորտլանդա-
passyite ? պասսիքար քար
pennine պեննիկ pouzzolane, poz. պուզզո-
— nite պեննաքար լան, պոզզոլան
perovskite, perow. ? պերո- — lite պուզզոլաքար
վսկաքար
philipstadite ? փիլիպստա- prédazzite պրեդազաքար
դաքար prehnite պրեննաքար և
phillipsite ? փիլիպսաքար proustite պրուստաքար և
piauzite պիաւզաքար prizbramite պրիշբրամա-
piémontite պիէմոնտաքար և քար և
pinite պինաքար և puschkinite ? պուշկինա-
plauénite պլաւենաքար քար և
plinian պլինիան pyrénéite պիրենէաքար

Q (c, k) = կ

R = ր, ր

r = ր (բառից սկիզբը և ռ գրէ յառաջ), ր (պլուր)

Raimondite ? ռայմոնդա- քար

randanite, dannite **ռան- մանդոլաքար**
 դանաքար, անդաննա- roméine, éite **ռոմէիկ, րո-**
քար **մեքար**
 ratofkite **ռատօֆկաքար** rosenbuschite **ռոսենբուշա-**
 redruthite, redd. ? **ռեդրու- քար**
 թաքար, ռեդերութաքար rutherfordite **ռութերֆոր-**
 renazzite **ռենազզաքար** **դաքար**
 romanzovite, wite ? **ռո-**

S = U

sch, sh = շ, ts = ծ, tsch (tch) = չ

Sahlite, sal. **սահլաքար**, sévélite **սեւերաքար**
 սալաքար : Լ աղքար (չք- shepardite ? **շեպարդաքար**
փոթ թրդ .) sibérite ? **սիբերաքար** Լ
 samarskite ? **սամարսկաքար** sicilianite ? **սիկիլիանաքար**
 santorinite **սանտորինաքար** siegburgite **սիեգբուրգա-**
 sassoline **սասսոլիկ քար**
 saturnite **սատուրնաքար** sillimanite **սիլլիմանաքար**
 saussurite **սոսսուրաքար** sinaite **սինայաքար**
 savodinskite **սավոդինսկա- քար** sinopite **սինոպաքար** Լ
 smithsonite ? **սմիթսոնա- քար** Լ
 saxonite ? **սաքսոնաքար** sommite ? **սոմմաքար**
 schéelin **շէէլիկ** sordawalite **սորդաւալա-**
 — lite **շէէլաքար**
 — litine **շէէլաքարիկ քար**
 scheeréríte, schér. **շէէրե- spartaite** **սպարտայաքար**
րաքար, չերիւրաքար spessartine **սպեսսարտիկ**
 schwartzite **շուաշտաքար** staffélite **ստաֆիլաքար**
 sébésite **սեբեսաքար** Լ stassfurtite **ստասֆուրտա-**
 sénarmontite ? **սենարմոն- քար**
աաքար stéphanite **ստեփանաքար :**

Լ **պսակաքար** (անդէպ strombite **ստրոմնաքար** Լ
 թրդ .) strontianite **ստրոնտիանա-**
 stéphensonite ? **ստեֆենսոն- քար** Լ, Ք
նաքար — lite **ստրոնտաքար**
 stromeyérine, rite ? **ստրո- susannite** **սուսաննաքար**
մէյերիկ, ստրոմէյերաքար syénite **սիէնաքար** Լ

T = Տ

tch, tsch = չ, th = թ, ts = ծ, tz = ջ

Tabergite **տաբերգա- thulite** **թուլաքար**
քար Լ titanite **տիտանաքար** Լ
 tantalite **տանտալաքար** Լ topaze **տօպազիան (Բ. Ն.) Լ, Ն**
 tarapacaite ? **տարապակա- — zolite** **տալոզալէմ**
յաքար toscarite ? **տոսկանաքար**
 tasmanite **տասմանաքար** Լ tourmaline **տուրմալիկ**
 tavistockite ? **տաւիստիկա- — linite** **տուրմալիկաքար**
քար traversellite **տրաւսելլա-**
 taylorite ? **տայլորաքար** Լ **քար**
 tennantite ? **տեննանտաքար** travertin **տրաւերտիկ**
 texasite **տեխասաքար** trémolite **տրեմոլաքար**
 thénardite ? **թենարդաքար** tripoli **տրիպոլի Ե, Լ**
 thomsénolithe ? **թոմսենա- troostite ?** **տրուստաքար**
վէմ tschermigite ? **չերմիգա-**
 thomsonite ? **թոմսոնաքար** **քար** Լ
 thorite **թորաքար** Լ, Ք

U, ü = Ու

au, aü (av, aw) = աւ (ձախուորէ յառաջ), օ
 (բաղաձայնէ յառաջ), auv = օվ, eu (ev,
 ew) = եւ, ou (eo, [v, w]) = ու,
 uv = ուվ

Ulexite ուլեքսաքար րանաքար Լ, Գ
 uralite տ. uralite urbanite ? ուրբանաքար
 uranine, nite ուրանիկ, ու- urdite ? ուրդաքար Լ

V (w) = Վ, Ու

v = վ (բառից սկիզբը և o, u ձայնաւորներէ
 վերջ), ու (բառից մէջ)

auv = օվ, av (au, aü, aw) = աւ, ev (eu,
 ew) = եւ, iv (iw) = իւ, ov (ow) =
 ով, uv = ուվ

Valencianite ? վալենկիա- vésuvianite ? վեսուվիանա-
 նաքար քար
 valentinite ? վալենտինա- victorite ? վիկտորաքար
 քար
 vanadine վանադիկ villarsite ? վիլլարսաքար Լ
 — dinite վանադիկաքար volborthite վոլբորթաքար
 — diolite վանադիավէմ voltaite ? վոլտայաքար Լ
 — dite վանադաքար vondiestite ? վոնդիէստա-
 vauquelinite ? վօկուէլիւս- քար
 քար
 veronite վերոնաքար vosgite վոսգաքար Լ

W (v) = Վ, Ու

w = վ (բառից սկիզբը և o ձայնաւորէ վերջ),
 ու (բառից մէջ)

aw (au, aü, av) = աւ, ew (eu, ev) = եւ,
 iw (iv) = իւ, ow (ov) = ով

Wagnérite ? վագներա- walthérite ? վալթերաքար Լ
 քար Լ
 walchowite ? վալքովաքար նաքար

wavellite վաւելիվէմ webstérite վեբստերաքար

X = Գ

Y (i) = Ի

ay (ai, aj) = այ, ey (ei, ej) = էյ, oy (oi) = ոյ

Youngite ? իունգաքար — spath խտերսպաթ
 ytterbite իտտերաքար yttrite իտտրաքար

Z = Չ, tz = ջ

Zépharowichite ? զեփա- zinnwaldite զինուալդա-
 րովիքաքար քար
 zimabanite զիմաբանաքար zorgite զորդաքար
 zinckénite, zink. զինկեն- zwiesélite զուիէսիլաքար
 նաքար, զինկենաքար

Տպարանի մէջ i եւ o խտերուն երկկիսաւորը
 չի կենալուն ստիպուեցանք նոյն գրերով վաւելի
 վերջինը միայն մեկ երկու հասե :

ՅԱԷԵԼՈՒԿՑ

(ԱՆՁԱՏ)

Ներկայ յաւելուածիս մէջ գտնուող հետեւեալ հան-
քանուանց բառերուն ծագումը (յստուիկ կամ հասա-
րակ) առայժմ մեզ անծանօթ կը մնան: Ընդամէնը 310
հաս է:

Achrématite, achtaragdite, aérinite, agaite, agui-
larite, aikinite, aithalite, ajkite, akérite, alboranite,
alipite, alizite, alshédite, ancudite, andorite, andra-
dite, anglarite, animikite, antlerite, aréquipite, ar-
nimité, aromite, arzurnite, ascharite, asmanite, as-
tochite, auerlite, avaite, avasite, awaruite.

Baddeckite, baddeleyite, badénite, balvraidite,
baralite, barcénite, barkevikite, barklyite, bavé-
nite, beccarite, beckerite, bementite, bérézofite, be-
simaudite, bhreckite, bielzite, bigsbyite, bjelkite,
blackmorite, blaviérite, bliabergite, blomstrandite,
bolénite, borolanite, botallackite, bouglisite, bou-
lonite, bourgeoisite, braardite, brackebuschite, bra-
gite, braordite, brocchite, broeggerite, brosténite,
bruiachite, bruméríte, brunnéríte, bucaramangite,
buchonite, burmite, bushmanite, byerite.

Cacheutite, cactinite, caldérite, camptonite, can-
fieldite, caposcianite, cappelenite, cassinite, cas-
wellite, cathkinite, cégamite, ceyssatite, chana-
ralite, chazellite, ciminite, cliachite, cloustonite,

= 23 =

cohénite, craightonite, ctypéite, cumengite.

Dacite, dalarnite, delawarite, didrimite, do-
mingite, drécite, dunite, dyssyntribite.

Eggonite, ellonite, embrithite, endellionite, é-
phésite, érusibite, eschéríte, eumanite, évigtokite,
eytlandite.

Facellite, fiedléríte, flinkite, folgéríte, fraidro-
nite, fuggéríte, fullonite.

Garnsdorfite, gersbyite, gillingite, glagéríte,
gongylite, graftonite, guarinite, gyrolite.

Haddamite, hainite, hardystonite, haydénite,
heintzite, hislopité, hoeféríte, huntélite.

Iglite, ihléite, ilésite, inverarite, islémanite,
ittnéríte, ivigtite.

Jaipurite, jarrowite, jefferisite, jeknite.

Kalgoorlite, kaliphite, kamarezite, kendallite,
kiezuite, klémentite, knoxvillite, koelbingite, kru-
gite, ktypéite, kuhnite.

Laiglite, langstaffite, latrobite, lautite, lazio-
nite, lecontite, ledéréríte, lédéríte, lewisite, lil-
lite, loganite, lossenite, lotrite, luckite, ludla-
nite, luneburgite, luzonite.

Maconite, makite, malchite, malignite, mar-
tourite, mazabilite, melléríte, mesminite, messé-
lite, messingite, miascite, miersite, miésite,
moffrasite, mohsite, morinite, morocochite, mur-
sinskite, musite.

Navite, névadite, nolascite, nordmarkite.

Offrétite, oldhamite, olyntholite, omphazite, on-
tariolite, orileyite, osbornite, ouvarovite կամ ou-
warovite.

Pacite, paintérite, paisanite, paligorskite, pantellérite, paposite, paranite, parnallite, pattersomite, pélagite, penfieldite, persbergite, pésillite, photizite, pisanite, pitkarandite, planérite, pleurasite, poonahlite, prolectite, pulaskite.

Quenstedtite, quétenite, quiroгите *quif* quiroquite.

Radannite, radauite, ramirite, ramosite, raspite, rathite, rebeckite, rectorite, redingtonite, rég-nolite, reichite, reinite, rémolinite, rhodusite, richmondite, ridolfite, riebeckite, riponite, roch-landite, rochlédérite, roebtingite, roeppérite, ro-gersite, rostérite, rosthorite, rowlandite, rump-fite, ruténite.

Safflorite, salmite, salvadorite, santilite, sar-dorite, saualpité, schaffnérite, schneidérite, scho-enite, shonkinite, simetite, soldanite, sphénomite, sterlingite, stoffertite, strengite, svabite, szmickite.

Tainiolite, tamarugite, taranakite, taraspité, té-rénite, termanite, termiérite, thalénite, thuénite, tilasite, timazite, tobermorite, torrensité, trocto-lite, tschernite, tucsonite.

Ullmannite, umangite.

Valléite, vargasite, vermontite, veszélyite, vi-ellaurite, vorhausérite, vulsinite.

Xanthiosite, xiphonite, xonaltite.

Zirkélite, zirlite, zunyite, zygadite.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0266047

ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԸ ՅԱՆՁՆՈՒԻ

ԲԱՌԳՐՔՈՅԿ ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԱԿԱՆ արմատ
բառերու, որ կը պատկանին հին եւ միջին հա-
յերէնի. եւ է ամփոփումն Հիւրժանի Հայերէն
Քերականութեան հազար ինը հարիւր վաթսուս
մէկ բուսահամարներու: (Բնիկ կամ փոխա-
ռեալ)

ԳԻՆ 100 ՓԱՐԱՅ